

N:o 64.

Af herr **J. G. Hazén**, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

I Kongl. Maj:ts nådiga proposition till innevarande års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof göres under åttonde hufvudtiteln pag. 53 och 54 rörande undervisningen i qvinlig slöjd efterskrifna förslag:

»Att skoldistrikt, som genom intyg af vederbörande folkskoleinspektör visar sig hafva på ändamålsenligt sätt i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola anordnat undervisning i qvinlig slöjd, bestående i stickning, stoppning, lappning, linne- och klädsömnad, samt, der omständigheterna sådant medgifva, i spånad och väfning samt flättningsarbeten, utan att undervisningen i folkskolans läroämnen derigenom eftersättes, må af statsmedel för hvarje skola, hvori antalet slöjdande flickor uppgår till minst tio, erhålla ett årligt understöd af 30 kronor, derest undervisningen uti ifrågavarande ämne pågår minst 4 timmar i veckan under hela den för folkskolan bestämda årliga lästiden, samt att skoldistrikt, om i en dylik skola antalet af dem, som deltaga i slöjdundervisningen, är så stort, att de för denna undervisning äro delade i två eller flera afdelningar, må på här förut angifna villkor för hvarje sådan afdelning, hvori antalet slöjdande uppgår till minst tjugufem, erhålla likaledes ett årligt understöd af 30 kronor,

samt att för detta ändamål måtte från och med år 1897 på ordinarie stat beviljas ett årligt förslagsanslag af 90,000 kronor».

Då inom folkskolebildningen undervisning i manlig slöjd under nära 20 år varit hugnad med statsbidrag, så måste det helsas med tillfredsställelse, att af statsmagterna jemväl den qvinliga slöjden blir beaktad.

Dock, dervid må ej undertryckas den önskan, att vilkoren för statsbidrag blifva så rymliga, att ej en stor del af de särskilda skolor för qvinlig slöjd, hvilka nu finnas, tvingas att upphöra eller ställas utanför påsyftade anslag. Åtminstone hvad landsbygden beträffar är det nog många orter, der det för närvarande föga lämpar sig att så inorganisera den qvinliga slöjden bland folkskolans läroämnen, att undervisningen deri kommer att pågå minst 4 timmar i veckan under hela den för folkskolan bestämda årliga lästiden. Än saknas lokal; än saknas lämplig lärarinna, som skulle vara villig att mot en ringa afgift binda sin tid för hela läsåret eller ock vandra måhända en längre väg för några timmars undervisning då och då; än saknas tid, synnerligast vid de ambulerande skolorna, der ju folkskolans läroämnen trängas med hvarandra för att eröfra hvarje skoltimme och detta om möjligt hvarje helgfri dag; än kan ju den omständigheten inträffa, att lärarinnan under en del af läsåret blir sjuk, hvarigenom svårigheter för att icke säga ökade kostnader skulle uppkomma, då man för den tiden nödgades anskaffa vikarie. Härtill kommer allmogens befogade kraf att vinna verkliga resultat, hvilket onekligen bättre åstadkommes genom undervisning under en mera samlad tid.

Genom Riksdagens beslut år 1894 blef visserligen den manliga slöjden inorganiserad i folkskolan med den bestämmelsen, att undervisningen deri, der den gynnades med statsbidrag, skulle pågå minst 4 timmar i veckan under hela den för folkskolan bestämda årliga lästiden; men då på mångt ställe svårigheterna dervid både för barn, föräldrar och lärare blifvit mycket större än den verkliga nyttan för slöjdbildningen, så synes det välbetänt, att vilkoren för anslag till undervisning i qvinlig slöjd måtte — synnerligast der det ännu rör sig omkring så små lönebelopp, som nu äro i fråga — ställas ungefär i samma form som de, hvilka för manliga slöjden voro gällande före 1894 års beslut.

Hufvudsyttet är ju, att tillfälle till nödig utbildning på den qvinliga slöjdens område hålles öppet för folkskolans flickor — och detta icke minst med afseende på de mindre bemedlade, hvilka, ej sällan vanlottade i hemmet, snart nog måste ut i den hårda kampen för tillvaron.

Alltså: der vederbörande församling finner, att berörda slöjdskicklighet lämpligast kan meddelas i sådan särskild slöjdskola, hvilken utöfvar sin verksamhet under en mera koncentrerad tid — antingen under folkskolans ferier eller ock i öfrigt under sådana omständigheter, att undervisningen i folkskolans läroämnen ej derigenom eftersättes — så torde skäl ej förefinnas att stänga vägen för en sådan handlingsfrihet, allra helst när ju undervisningen i öfrigt skall vara sådan, att den vinner godkännande inför vederbörande folkskoleinspektör.

I anledning häraf göres — till fromma för den qvinliga slöjden såsom ock till fromma för större frihet med afseende på fördelningen af undervisningstiden i den qvinliga slöjdskolan — vördsam hemställan, att Riksdagen vid behandlingen af förut åberopade Kongl. Maj:ts nådiga proposition rörande undervisningen i qvinlig slöjd måtte, med ett mindre tillägg i densamma angående villkoren för anslags meddelande, besluta:

att skoldistrikt, som genom intyg af vederbörande folkskoleinspektör visar sig hafva på ändamålsenligt sätt i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola anordnat undervisning i qvinlig slöjd, bestående i stickning, stoppning, lappning, linne- och klädsömnad, samt, der omständigheterna sådant medgifva, i spånad och väfning samt flättningsarbeten, utan att undervisningen i folkskolans läroämnen derigenom eftersättes, må af statsmedel för hvarje skola, hvari antalet slöjdande flickor uppgår till minst tio, erhålla ett årligt understöd af 30 kronor, derest undervisningen uti ifrågavarande ämne pågår *antingen* minst 4 timmar i veckan under hela den för folkskolan bestämda årliga lästiden *eller ock* *minst 35 dagar med 5 timmar dagligen*, samt att skoldistrikt, om i en dylik skola antalet af dem, som deltaga i slöjdundervisningen, är så stort, att de för denna undervisning äro delade i två eller flere afdelningar, må på här förut angifna villkor för hvarje sådan afdelning, hvari antalet slöjdande uppgår till minst tjugufem, erhålla likaledes ett årligt understöd af 30 kronor, samt att för detta ändamål måtte från och med år 1897 på ordinarie stat beviljas ett årligt förslagsanslag af 90,000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1896.

J. G. Hazén.